

OMZENDBRIEF NR. 09/2019 VAN HET COLLEGE VAN PROCUREURS- GENERAAL BIJ DE HOVEN VAN BEROEP

BETREFT: Het Vlaams decreet van 15 februari 2019 betreffende het
jeugddelinquentierecht

1. Wetgevend of regelgevend kader en doelstelling van de COL

Basiswetgeving

- de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade (Jeugdbeschermingswet)
- het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en binnen het kader van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht
- het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp
- het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht
- het decreet van 15 maart 2019 houdende diverse wijzigingsbepalingen betreffende het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en het decreet betreffende de integrale jeugdhulp
- het besluit van de Vlaamse Regering van 5 april 2019 tot oprichting van de gemeenschapsinstellingen en tot uitvoering van diverse bepalingen van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht
- het besluit van de Vlaamse Regering van 5 april 2019 betreffende de erkenningsvoorwaarden en de subsidienormen voor voorzieningen in de jeugdhulp
- het besluit van de Vlaamse Regering van 7 juni 2019 tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 november 2009 tot oprichting van een gesloten federaal centrum voor minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het besluit van de Vlaamse Regering van 5 april 2019 tot inrichting van de gemeenschapsinstellingen en tot uitvoering van diverse bepalingen van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de organisatie van het Vlaams detentiecentrum
- het decreet van 24 september 2019 tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade en het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de overgangsbepalingen.

Doelstelling

Deze omzendbrief strekt ertoe het Vlaamse decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht op een eenvormige wijze toe te passen.

Daartoe is een draaiboek voor de toepassing van het decreet uitgewerkt. Het draaiboek geeft een overzicht van de bepalingen zoals voorzien in het decreet en voorziet een praktische uniforme werkwijze voor de parketten.

Ook wordt een monitoring-systeem voorgesteld om een snelle en efficiënte afhandeling te garanderen met betrekking tot de lopende strafonderzoeken in jeugddossiers waarin de jeugdrechter is gevorderd.

Bij het draaiboek zijn 24 bijlagen gevoegd met modellen voor brieven, kantschriften, processen-verbaal, vorderingen en dagvaardingen die daarbij gebruikt kunnen worden.

2. Korte toelichting van het wetgevend of regelgevend kader

Het institutioneel akkoord voor de zesde staatshervorming van 11 oktober 2011, het zogenaamde Vlinderakkoord, heeft een aantal bevoegdheden naar de gemeenschappen overgeheveld, zo ook enkele betreffende het jeugdbeschermingsrecht.

Onder de communautarisering van het jeugdbeschermingsrecht vallen volgende materies:

- Het bepalen van de aard van de maatregelen ten aanzien van de minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd;
- De regels inzake de uithandengeving;
- De regels inzake de plaatsing in een gesloten instelling;
- De gesloten instellingen, volgens nader te bepalen uitvoeringsregels.

In het kader van dit Vlinderakkoord is de Vlaamse Gemeenschap bevoegd voor de aanpak van jeugddelinquentie en de ontwikkeling van een eigen jeugddelinquentierecht.

Het Vlaams decreet betreffende het jeugddelinquentierecht is in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd op 26 april 2019 en treedt vanaf 1 september 2019 gefaseerd in werking. Dit decreet is van toepassing op jongeren tussen 12 en 18 jaar die een jeugddelict plegen (voorheen een als misdrijf omschreven feit genoemd) of hiervan verdacht worden.

Het Vlaams decreet jeugddelinquentierecht komt in de plaats van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade (Jeugdbeschermingswet) voor wat betreft het bepalen van de aard van de maatregelen, de regels inzake uithandengeving en de regels inzake plaatsing in een gesloten instelling. De Jeugdbeschermingswet blijft nog steeds gelden voor wat betreft de bepalingen aangaande de procedure.

De centrale doelstelling van het Vlaams decreet jeugddelinquentierecht is volgens de memorie van toelichting het voorzien in een duidelijk, maatschappelijk normbevestigend antwoord op delicten gepleegd door minderjarigen waarbij de verantwoordelijkheid van de jonge dader niet wordt ontweken. Minderjarigen vanaf 12 jaar worden als verantwoordelijke jongeren benaderd eerder dan als handelingsonbekwame, onverantwoordelijke en te beschermen kinderen van hun ouders. De reactie op jeugddelinquentie is helder afgescheiden van, maar vlot combineerbaar met jeugdhulp wanneer nodig.

De memorie van toelichting stelt dat er kort op de bal moet kunnen worden gespeeld zonder hierbij het vermoeden van onschuld en andere rechtswaarborgen uit het oog te verliezen. De reacties op jeugddelicten moeten duidelijk en snel, maar ook constructief en herstelgericht zijn onder meer wat betreft de schade veroorzaakt aan het slachtoffer en de maatschappij.

Artikel 3, §3, tweede lid, 3° van het decreet stelt dat wanneer dit mogelijk is een beroep dient te worden gedaan op de afhandelingsmogelijkheden op niveau van het Openbaar Ministerie. Het decreet jeugddelinquentierecht voorziet een gedifferentieerd aanbod van reacties op jeugddelinquentie met uitgebreidere afhandelingsmogelijkheden voor het Openbaar Ministerie. De bevoegdheden van het Openbaar Ministerie staan exhaustief in het decreet omschreven en worden van strikte rechtswaarborgen voorzien. Naast de bestaande bevoegdheden (seponering, waarschuwingsbrief, herinnering aan de wet, bemiddelingsaanbod, vordering/dagvaarding voor de jeugdrechter/jeugdrechtbank) worden er twee nieuwe afhandelingsmogelijkheden op parketniveau ingevoerd, het verval van de strafvordering na uitvoering van voorwaarden en het positief project.

Het jeugddelinquentierecht omvat slechts een deel van het jeugdrecht, namelijk de reacties op jeugddelinquentie. Het decreet jeugddelinquentierecht maakt een strikte scheiding tussen het kader van de reactie op het jeugddelict en het kader van de jeugdhulpverlening. Om een vlotte verbinding mogelijk te maken tussen de jeugdhulpverlening en de reactie op jeugddelicten wordt een zogenaamde 'derde vorderingsgrond' in het decreet integrale jeugdhulp ingeschreven, waardoor het openbaar ministerie de jeugdrechter die de zaak met betrekking tot een gepleegd jeugddelict afhandelt rechtstreeks kan vatten met het oog op het nemen van een gedwongen hulpverleningsmaatregel.

3. Richtlijnen

3.1. Openbaar Ministerie

3.1.1. Magistraten, parketcriminologen en parketjuristen

Het bij deze omzendbrief gevoegde draaiboek zal door de magistraten, de criminologen en de juristen van het Openbaar Ministerie worden toegepast.

3.1.2. Personeel

Het bij deze omzendbrief gevoegde draaiboek zal door het personeel van het Openbaar Ministerie worden toegepast.

3.1.3. ICT

Geen bijzondere richtlijnen.

3.1.4. Statistiek

De in PJG door te voeren registraties zullen toelaten om statistieken te genereren met betrekking tot de toepassing van het decreet jeugddelinquentierecht.

3.1.5. Kwalificatiehandboek en nomenclatuur

Geen bijzondere richtlijnen

3.2. Politiediensten

Bijlage 10 van de modellenverzameling bij het draaiboek bevat een model van kantschrift aan de politie voor opvolging van de naleving van de bijzondere voorwaarden voorgesteld aan de minderjarige op basis van artikel 11 van het decreet jeugddelinquentierecht.

4. Referentiemagistraat

Geen bijzondere richtlijnen

5. Evaluatie

Deze omzendbrief en het draaiboek werden voorbereid door een werkgroep van jeugdmagistraten van de parketten-generaal van Brussel, Antwerpen en Gent en van de parketten van West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Halle-Vilvoorde, Brussel, Leuven, Antwerpen en Limburg, in samenwerking met het team van parketcriminologen.

Deze werkgroep zal instaan voor de evaluatie ervan uiterlijk zes maanden na de inwerkingtreding van het decreet jeugdsanctierecht en zal aan het College alle mogelijke voorstellen tot wijziging van de richtlijnen en modelformulieren voorleggen die de kwaliteit en de efficiëntie van de toepassing van het decreet jeugddelinquentierecht kunnen verbeteren. Deze werkgroep zal vervolgens de toepassing van deze omzendbrief blijven monitoren.

Alle moeilijkheden bij de toepassing van deze omzendbrief zullen meegedeeld worden aan de procureur-generaal van het betrokken rechtsgebied en aan de procureur-generaal te Brussel, die op grond van artikel 2, 3° van het koninklijk besluit van 9 december 2015 betreffende de specifieke taken van de leden van het College van Procureurs-generaal bevoegd is op gebied van jeugdbescherming.

6. Modellen

6.1. Openbaar Ministerie

Zie modellenverzameling bij het draaiboek

6.2. Politiediensten

Geen bijzondere richtlijnen

7. B.P.M.

De werkgroep B.P.M. jeugd zal B.P.M. schema's uitwerken op basis van het bij deze omzendbrief gevoegde draaiboek.

8. Inhoudstafel draaiboek

Inleiding

1. Inhoud en filosofie van het nieuwe decreet
2. Bevoegdheidscriteria
3. Beoordelingscriteria tijdens het vooronderzoek in het kader van een jeugddelict
4. Zuivere seponering (artikel 8 DJD)
5. Waarschuwingbrief (artikel 9 DJD)
 - 5.1 Begripsomschrijving
 - 5.2 Toepassingsvoorwaarden
 - 5.3 Procedure
 - 5.4 Afsluiten dossier en gevolgen
 - 5.5 Praktische werkwijze
 - 5.6 Selectie van dossiers
6. herinnering aan de wet (artikel 10 DJD)
 - 6.1 Begripsomschrijving
 - 6.2 Toepassingsvoorwaarden
 - 6.3 Procedure
 - 6.4 Afsluiten dossier en gevolgen
 - 6.5 Praktische werkwijze
 - 6.6 Selectie van dossiers
7. Verval van de strafvordering na uitvoering van voorwaarden (artikel 11 DJD)
 - 7.1 Begripsomschrijving
 - 7.2 Toepassingsvoorwaarden
 - 7.3 Procedure
 - 7.4 Afsluiten dossier en gevolgen
 - 7.5 Praktische werkwijze
 - 7.6 Selectie van dossiers
8. Bemiddeling (artikel 12 DJD)
 - 8.1 Begripsomschrijving
 - 8.2 Toepassingsvoorwaarden
 - 8.3 Procedure
 - 8.4 Afsluiten dossier en gevolgen
 - 8.5 Praktische werkwijze
 - 8.6 Selectie van dossiers
9. Positief project (artikel 13 DJD)
 - 9.1 Begripsomschrijving
 - 9.2 Toepassingsvoorwaarden
 - 9.3 Procedure
 - 9.4 Afsluiten dossier en gevolgen
 - 9.5 Praktische werkwijze
 - 9.6 Selectie van dossiers
10. Uithandengeving (artikel 38 DJD)
 - 10.1 Voorwaarden
 - 10.2 Procedure
11. Rol van het Openbaar Ministerie tijdens de voorbereidende rechtspleging
 - 11.1 Tussenkomsten van het Openbaar Ministerie
 - 11.2 Monitoring van de duur van de voorbereidende rechtspleging (artikel 21 DJD)
12. Rol van het Openbaar Ministerie tijdens de rechtspleging ten gronde
 - 12.1 Wijziging van de sanctie
 - 12.2 Onderzoek van de sanctie na één jaar
 - 12.3 Onderzoek van de sanctie na zes maanden
 - 12.4 Opleggen van een vervangende sanctie
13. De derde vorderingsgrond
 - 13.1 Decretaal voorziene regeling

- 13.2 Praktische werkwijze
- 14. Overgangsbepalingen
 - 14.1 Decretaal voorziene regeling (artikel 87 DJD)
 - 14.2 Praktische werkwijze
 - 14.3 Wet van 1 maart 2002 betreffende de voorlopige plaatsing
- 15. Evaluatie van het draaiboek
- Bijlagen

9. Historiek COL (overzicht van herzieningen)

Niet van toepassing